

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11905
Tarih : 15.05.2025

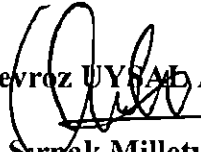
10/2729

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de milyonlarca yurttaşın anadili olan Kürtçe, uzun yıllar boyunca inkâr, yasak ve ayrımcı politikaların hedefi olmuş; bu dilin eğitimde, kamusal hizmetlerde, kültürel üretimde ve medyada kullanımı sistematik biçimde engellenmiştir. Günümüzde dahi Kürtçe, anayasal güvenceye sahip olmadan, resmi statü dışında tutulmakta ve kamusal hayatta sınırlı biçimde yer bulmaktadır. Bu durum, Kürtçenin kuşaklar arası aktarımını tehdit altına almakta; UNESCO’ya göre Kurmancî ve Zazakî lehçeleri “tehlike altındaki diller arasında yer almaktadır.

Anadilinde eğitim hakkının tanınmaması, Kürt Dili ve Edebiyatı bölümü mezunlarının mesleki olarak karşılaştığı belirsizlikler, Kürtçeye yönelik fiili engeller ve toplumsal dışlayıcılık, yalnızca bir dil meselesi değil; aynı zamanda temel bir insan hakkı, toplumsal barış ve demokratikleşme sorunudur.

Bu nedenlerle, Kürtçenin Türkiye’de kamusal, hukuki ve kültürel alanlardaki kullanımının önündeki engellerin tespiti; bu engellerin tarihsel, yasal ve sosyopolitik nedenlerinin araştırılması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa’nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 115 inci maddeleri’gereğince Meclis Araştırması gereğini arz ve teklif ederiz 15.05.2025.

Nevroz UYSAL ASLAN
Şırnak Milletvekili

GEREKÇE

Diller yalnızca iletişim araçları değil; aynı zamanda halkların tarihsel belleğinin, kültürel kimliğinin ve toplumsal varoluşunun taşıyıcılarıdır. Ne var ki Türkiye'de Kürtçe, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana çeşitli yasaklamalara ve dışlayıcı politikalara maruz kalmış, uzun bir süre kamusal alandan dışlanmış. 2000'li yıllarda bazı sınırlı adımlar atılmışsa da bu adımların kurumsallaşmadığı ve sürdürülebilir politikalarla desteklenmediği görülmektedir.

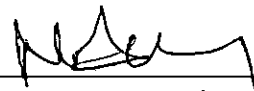
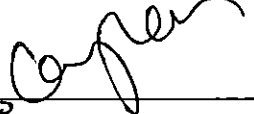
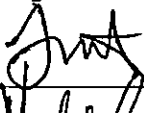
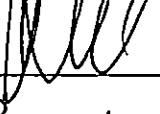
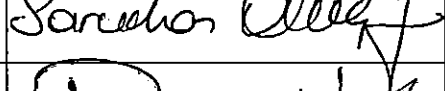
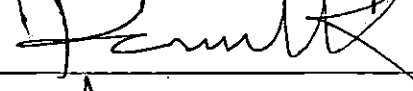
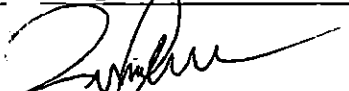
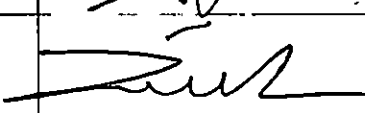
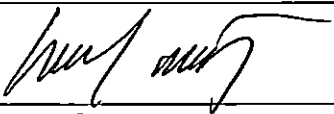
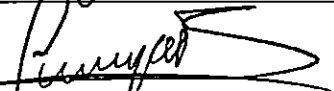
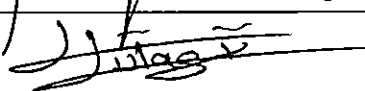
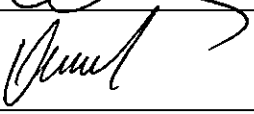
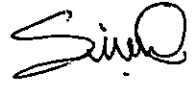
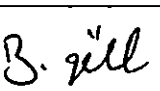
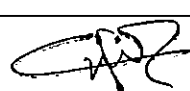
Kürt Dili ve Edebiyatı bölümleri Türkiye'de birkaç üniversitede açılmış olsa da bu bölümlerden mezun olan gençler için kamuda ve özel sektörde istihdam neredeyse yok denecek düzeydedir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan sembolik sayılardaki öğretmen atamaları, alandaki ciddi ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Bu durum hem dilin kurumsallaşmasını engellemekte hem de bu alanda eğitim alan bireyleri işsizlikle karşı karşıya bırakmaktadır.

Yerel yönetimlere atanan kayyımların Kürtçeye yönelik uygulamaları, Kürtçe dil kurslarının ve çok dilli tabelaların kaldırılması, kültürel üretimlerin yasaklanması gibi uygulamalar, bu dilin kamusal yaşamdan dışlanması açık örnekleri arasında yer almaktadır. Bu politikalar sonucunda Kürtçe, yalnızca ev içi kullanıma sıkışmakta, kuşaktan kuşağa sağlıklı bir aktarım imkânı kalmamaktadır.

UNESCO'ya göre Kurmancî ve Zazakî, Türkiye'de yok olma tehlikesi altındaki diller arasındadır. Uluslararası insan hakları sözleşmeleri, başta BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, anadilinde eğitim ve kamusal kullanımı bir hak olarak tanımlamaktadır. Türkiye, bu sözleşmelere taraf olmasına rağmen, Kürtçeye ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemektedir.

Kürt halkının anadilinde eğitim görme, kamusal hizmet alma ve kültürel üretim yapma talepleri, demokratikleşmenin ve eşit yurttaşlık ilkesinin bir gereğidir. Bu bağlamda, Kürtçeye yönelik engellerin ve çözüm yollarının Meclis çatısı altında ele alınması; diller arasında adaletin sağlanması, toplumsal barışın inşası ve anayasal eşitliğin gerçek anlamda hayata geçirilmesi açısından yaşamsal önemdedir.

Bu nedenle, Kürtçenin kamusal, hukuki ve kültürel alanda karşılaştığı engellerin araştırılması, dil politikalarının yeniden değerlendirilmesi ve çok dilli demokratik bir yapının tesisi için kapsamlı bir Meclis Araştırması yapılması elzemdir.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	